

Terezínská iniciativa 67

ČASOPIS MEZINÁRODNÍHO SDRUŽENÍ

prosinec 2013

*Poslední zářijový víkend vyjelo z Prahy 27 lidí do Osvětimi.
Zájezd pro 2. a 3. generaci uspořádala Terezínská iniciativa.*

(Více na straně 10 - 11)

Foto: Michal Stránský

Z Terezína za svobodou - setkání Tereziánské štafety

Kateřina Bartošová (ilustrace a text) a František Tichý (text)
Tereziánská štafeta (projekt Přírodní školy)

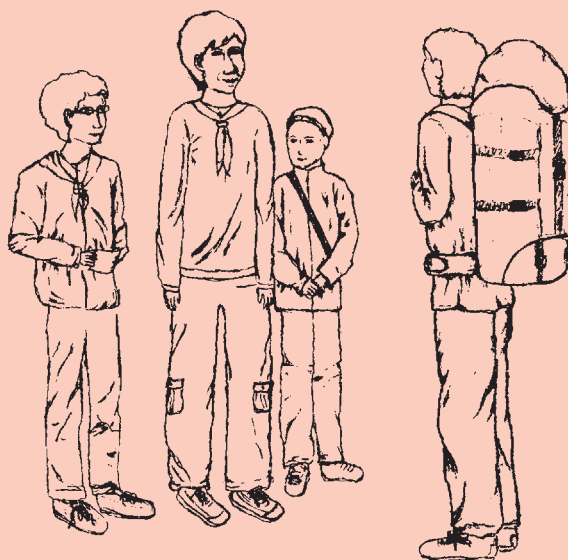
Tento název (Z Terezína za svobodou) neslo setkání Tereziánské štafety, které se uskutečnilo 27. - 29. září 2013 v Terezíně. Tereziánská štafeta byla původně soutěží pro studenty gymnázií a středních škol z různých míst ČR. Soutěž sice již skončila, nicméně její účastníci se stále setkávají, aby si sdělili informace o svých projektech, dozvěděli se něco zajímavého a strávili spolu příjemné chvíle. O našich aktivitách jste se mohli dočíst i na stránkách předchozích čísel tohoto časopisu.

Setkání, na kterém se potkali kamarádi z Humpolce, Chrudimi, Ostravy, Kutné Hory, Pyšel, Liberce, Prahy, Kladna a dalších míst, se neslo v duchu vzpomínání na prv-

ní transport z Terezína do rodinného tábora Birkenau, protože letos v září uplynulo přesně 70 let od této události.

Program byl velmi nabitý a zajímavý...

Už v pátek večer jsme se seznámili s tereziánskými skauty. V sobotu se konala velká hra po Terezíně, kde účastníci obcházeli jednotlivá stanoviště a plnili rozmanité úkoly. Během nich si mohli představit, co se v různých místech Terezína v době ghetta odehrávalo (např. v Drážďanských kasárnách si mohli vyzkoušet svoje fotbalové umění, u bývalé nemocnice ve „Vrchlabí“ sehnat ve městě jablko pro nemocného kamaráda, u Magdeburských kasáren vyplnit německy žádost o vydání nové menážky a podobně).

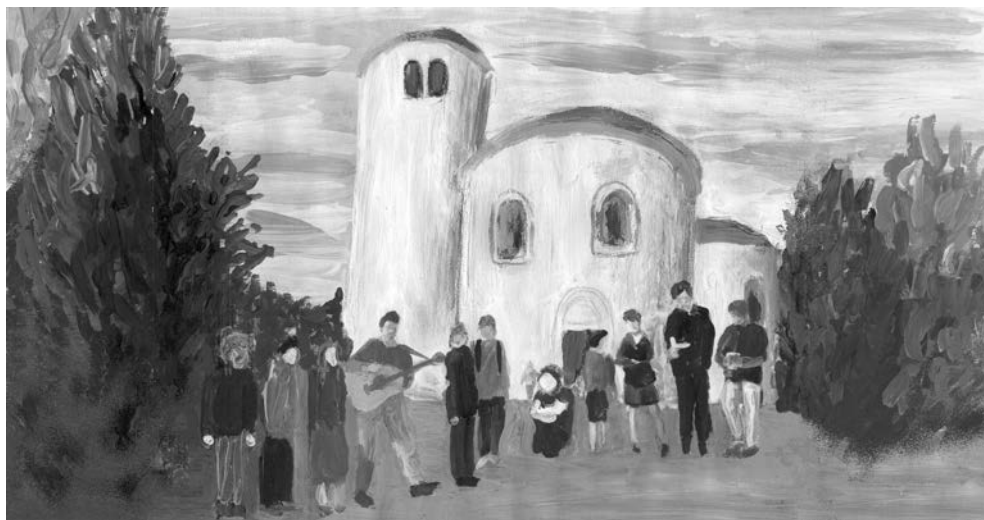

Také jsme se setkali s paní Růženu Čechovou, starostkou Terezína. Ta nás provedla po některých zajímavých místech, která běžně nejsou přístupná, a sdělila nám mnoho nových informací. Během sobotního dopoledne jsme si dále zahráli fotbal, který byl v terezínském ghettu velmi oblíbenou a často hranou hrou. Po obědě jsme si vyslechli vzpomínky dvou pamětnic - paní Dagmar Lieblové a Michaely Vidlákové - na život v Terezíně a na rodinný tábor v Birkenau.

V neděli jsme se vypravili na cestu z Terezína na Říp, kterou jsme pojali jako symbolickou cestu za svobodou. Každý účastník vzal s sebou z Terezína kamínek za konkrétního člověka, který se konce války nedožil. Cestou jsme si četli básně Hanuše Hachenburga, jednotlivé týmy Terezínské štafety se vzájemně seznámily se svými plány a aktivitami.

Cesta byla zpestřena natáčením České televize, která reportáž z cesty několikrát odvysílala. Kolem čtvrté hodiny odpolední jsme po dvaceti kilometrech putování vystoupili

V podvečer se před kostelem na náměstí konal koncert Terezínské ozvěny, kde mimo jiné zazněly zhudebněné básně Hanuše Hachenburga a Petra Ginze. Koncertu se zúčastnila i řada místních občanů včetně paní starostky. Zapadající slunce vytvořilo před klasicistním portálem terezínského kostela krásnou atmosféru. Jedním z vyvrcholení vystoupení byl společný zpěv mladých lidí z Terezínské štafety s Míšou Vidlakovou doprovázený harmonikou, kterou před 70 lety dostala v ghettu od svého tatínka. Po skončení koncertu jsme na památku všech obětí zapálili svíčky na kolejích železniční vlečky u bývalé Bohušovické brány.

na vrchol Řípu a zde na plošině před rotundou položili kamínky a zazpívali na památku všech obětí z rodinného tábora v Birkenau československou hymnu.

Děkujeme všem, kdo nás na akci podpořili nebo jakkoli pomohli. Setkání nás znovu přesvědčilo, že podobná výročí je důležité si stále připomínat. Stále víc si uvědomujeme, že jakkoli jde o tragické téma, odkaz hrdinů, kteří dokázali i v těžkých podmínkách Terezína a Birkenau zůstat dobrými lidmi, spojuje a inspiruje mnoho lidí dodnes. Kéž je tomu tak i nadále.

Brundibár v Mnichově

Petr Liebl

Dagmar Lieblová na besedě se studenty střední školy a na druhém snímku se Susanne Gargerle

Chtěl bych podat zprávu o představení Brundibára v Mnichově dne 15. listopadu 2013 a o aktivní účasti Dany Lieblové na něm, a připojit některá svá pozorování.

V Mnichově byla iniciátorkou (vždycky je to jeden člověk nebo malá skupinka, kdo Brundibára vydupe ze země) houslistka mnichovské Státní opery Susanne Gargerle, dcera rodáka z Mikulova. Z profesionálních hráčů orchestru dala dohromady třináctičlennou skupinu pod názvem Shalom-Ensemble a s nimi na skvělé hudební úrovni Krásova Brundibára nacvičila. Před Brundibára vhodně zařadili Předehru k Brundibárovi od Paula Arona Santforda. Získala souhlas ředitelství opery s tím, aby Brundibára nacvičil a zpíval operní dětský sbor pod vedením svého sbormistra. Koncertní sál dala k dispozici mnichovská židovská obec ve svém novém velkorysém kulturním domě.

Na představení, také na předcházející veřejnou generálku a vše kolem, opera Danu pozvala a na ty dvě noci jsem tam jel s ní. Že je vše trochu mimořádné se dalo vycítit už z toho, že několik dnů předem volal do Prahy reportér mnichovských novin Abendzeitung, udělal s Danou interview, a to vyšlo den před představením. Bylo toho ale víc. Velké nadregionální noviny Süddeutsche Zeitung (SZ) vyslaly den před naším odjezdem do Mnichova na několik hodin do Prahy svého publicistu, který u nás doma Danu podrobně zpovídal a pak napsal do SZ celostránkový článek, jenž vyšel i s Daninou fotkou v den představení. Dopoledne nás pak v hotelovém pokoji navštívila i reportérka Bavorského rozhlasu a natočila s Danou interview, které vysílali ještě tentýž den. A nakonec SZ uveřejnily o představení druhý den recenzi, kde opět zmínily Daninu osobní přítomnost. Zdá se mi, že to vše ukazuje na určitý posun řekněme v postoji Bavorů k šoa, ale i k Čechům. Vždyť dosud byl cítit opožděný zájem o šoa spíše všude v Německu než zrovna tady. Svým způsobem Bavorsko srovnává krok se zbytkem Německa.

Druhá věc, která mi v Mnichově připadala pozoruhodná, byl výsledek experimentu, který organizátoři představení nevědomky s mládeží udělali. V den představení byla generálka, a na tu rozumně pozvali několik školních tříd, s tím, že s nimi Dana udělá besedu. Jistě děti na celé téma předem připravili, v tom se lze na Němce spolehnout, také to zdůraznili, že učitelé celé téma se svými třídami probírali.

Před večerním představením pak někoho napadlo, aby Dana s operním sborem, který Brundibára hrál, ještě rychle pohovořila, že děti mají otázky. Obě besedy jsem viděl, a rozdíl byl nápadný. Děti ze sboru, a to i ty mrňavé šestileté, se nekonečně, intenzivně pořád Dany na něco ptaly. Na obličejích jim bylo vidět, jak usilovně se snaží správně zformulovat své dotazy, byly naprosto soustředěné, a nakonec to ukončil sbormistr, že se musejí jít obléknout a nalíčit, že už není čas. Školní třídy také měly dotazy, učitelé se nemuseli stydět, vše bylo v pořádku. Ale rozdíl byl frapantní. Děti z operního sboru měly viditelně o celé téma šoa nesrovnatelně hlubší a citovější zájem než jejich vrstevníci z normálních tříd. Ukazuje to na fakt, který je známý, ale zapomíná se na něj. Děti získají k tématu zcela jiný, hlubší, citově podepřený a tím trvalejší vztah, když je to spojeno s jejich vlastní aktivní činností (v tomto případě nastudování Brundibára), než když se o tom, třeba dlouze a důkladně, učily.

Všimli jsme si toho i před několika lety při práci pro Bertini-Preis, kdy smíšená německo-česká skupina mládeže prozkoumala konkrétní osud jednoho jediného postaršího občana z Hamburku, deportovaného do Terezína – a sama tím získala osobní, emocionální vztah k celému tématu diskriminace a pronásledování. A ukazuje to, jak účinné jsou jednoduché nápady, jako když děti v reakci na návštěvu v Terezíně malují své impresy nebo píší literární dílka, nebo akce, jako „Zmizelí sousedé“, kdy se děti zajímaly a odhalovaly osudy bývalých židovských sousedů svých rodičů, a tím navždy získaly k otázce pronásledování a lidských práv zcela jiný vztah, než když se o tom jen učí.

Pravda a lež. Filmování v ghettu Terezín 1942 – 1945

Evelina Merová

Židovské muzeum a Národní archiv nás příjemně překvapily novou zajímavou výstavou o Terezíně. Je to výstava o věrolomné lži a hrozně smutné pravdě.

My, co jsme přesvědčeni, že již všechno o Terezíně víme, jsme se dozvěděli ještě mnoho nového, nebo alespoň něco, co už jsme zapomněli. Pracně sebrané fragmenty filmů jsou ohromující i po tolika letech. Výstava je koncipována s velkým vkusem a citem. Kurátorům výstavy se podařilo i v malém prostoru Guttmanovy galerie, díky vtipnému a vynalézavému uspořádání, ukázat spoustu dokumentů, fotografií, nemluvě o promítání několika filmů na různých plátnech. Za jejich namáhavou a náročnou práci jim patří naše vřelé poděkování. Co mne (a ne jenom mne) však zarazilo, je logo výstavy. S - známý znak esesáků! Pamatujete? Je ho tam jen půlka, ale stejně jako by tam byla půlka hákového kříže!? Byla jsem poučena, že je nyní moderní provokovat. Proč a koho chceme provokovat?

Židovské muzeum vůbec nemá v poslední době štěstí na výtvarná díla (nebo na výtvarníky?). Ani nové logo muzea se zřejmě nepovedlo, není srozumitelné, vypadá spíš jako reklama na stavební materiál!

VÝSTAVA V PRAŽSKÉ GALERII ARTINBOX

připomene Křišťálovou noc a varuje před antisemitismem

Pod názvem Stars začala v pražské Galerii Artinbox v Perlové ulici výstava fotografií Pavla Smejkal. Ke svým pracím využil snímky z takzvaného Osvětinského alba. Tváře obětí holocaustu vyměnil za tváře slavných hvězd, lidí, kteří představují symbol úspěchu a využití lidského potenciálu. Chce tak varovat před hrozbami xenofobie, antisemitismu i rasismu, které jsou podle něj stále aktuální a nerozlišují mezi obyčejnými lidmi a slavnými osobnostmi. Výstava začíná v den 75. výročí Křišťálové noci, pogromu, který vypukl v Německu z 9. na 10. listopad 1938. Akce, při nichž zahynula téměř stovka Židů, byly vyprovokované a podněcované říšskými úřady.

VÝSTAVA V SEVEROČESKÉM MUZEU V LIBERCI

*Synagogy v plamenech. Křišťálová noc 1938 v českém pohraničí
13. 9. – 31. 12. 2013*

Nová výstava v Severočeském muzeu připomíná 75. výročí Křišťálové noci na území českého pohraničí. Podává základní informace o osudu sudetských Židů na podzim roku 1938, o průběhu Křišťálové noci a likvidaci židovských komunit. Této problematice zatím specializovaná výstava věnována nebyla.

Textová část shrne základní informace o osudu sudetských Židů na podzim roku 1938, podrobněji se věnuje průběhu Křišťálové noci a likvidaci židovských komunit. Působivost instalace je založena na vizuálním vjemu (fotografie, dokumentace synagog), na ukázkách písemných dokumentů a citacích dobových textů (administrativy, publicistiky, případně dostupných vzpomínek).

Zatímco výstava poněkud upřednostňuje regionální tematiku, plánovaná doprovodná publikace by měla ukázat v obecnější rovině všeobecně platné postupy nacistické správy v Říšské župě Sudety i v celém zabraném pohraničí.

V rámci výstavy mohou být, po předchozí domluvě s muzejní pedagožkou Alenou Černou, uspořádány komentované prohlídky pro školy, případně i pro širokou veřejnost. V sekci pracovní listy jsou volně ke stažení pracovní listy, týkající se výstavy.

Michaela Vidláková (podle internetu)

Ohlédnutí za Václavem Boštíkem

Eva Štichová

V listopadu jsme si připomněli sté výročí narození významného malíře a restaurátora Václava Boštíka (6. 11. 1913).

Od roku 1942 byl členem Umělecké besedy, která výrazně ovlivnila umění mnoha českých výtvarných umělců. Boštík a mnozí další tvůrci jeho generace, kteří se v padesátých a šedesátých letech obrátili k abstrakci, nemohli vystavovat a veřejnost měla teprve po roce 1989 možnost jejich umění blíže poznat a ocenit. Jeho život se uzavřel 7. května 2005.

My bychom o něm měli vědět i to, že spolu se svým přítelem malířem Jiřím Johnem pracovali v Pinkasově synagoze, kde v letech 1955 – 1959 svými rukama vpisovali na zdi jména a data narození a úmrtí osmdesáti tisíců českých obětí holocaustu.

Tak si i jejich zásluhou tisíce návštěvníků tohoto důstojného památníku připomínají život a utrpení našich mrtvých.

Při této příležitosti ještě jednou děkujeme.

**V neděli 9. března 2014
se bude od 10.00 hodin konat
v Pinkasově synagoze v Praze
tradiční tryzna
k výročí vyvraždění
rodinného tábora
v Osvětimi-Březince.**

PRŮVODCE TEREZÍNEM – JEHO MINULOSTÍ A SOUČASNOSTÍ

Eva Štichová

V Berlíně vyšlo pozoruhodné dílo dvou mladých autorů - Uty Fischer, novinářky, která se věnuje plánování měst, a Rolanda Wildberga, který se zabýval historickým bádáním v Terezíně. Na knize, kterou nazvali „Theresienstadt, eine Zeitreise“ (Terezín, cesta časem), pracovali pět let. Zpracovávali archivní materiály, fotografovali, zaznamenávali četné rozhovory s lidmi, kteří měli o Terezíně co říci, pobývali v Terezíně i v knihovnách.

Knihu rozdělili do kapitol odpovídajících historii místa:

1. Vybudování pevnosti v 18. století
2. Vězení v době habsburského císařství a válečný zajatecký tábor 1914 – 1918
3. Vězení gestapa a ghetto v letech 1940 – 1945
4. Internační tábor 1945 – 1948 pro válečné zločince, fakticky ale pro osoby německé národnosti
5. Současnost a uchování stop z minulosti, průvodce Památkem

Publikaci doprovází úctyhodné množství krásných fotografií, grafů, plánek, přehledů, citátů, informací. Nechybí ani zpráva, obrázková dokumentace i interview o záplavách v r. 2002.

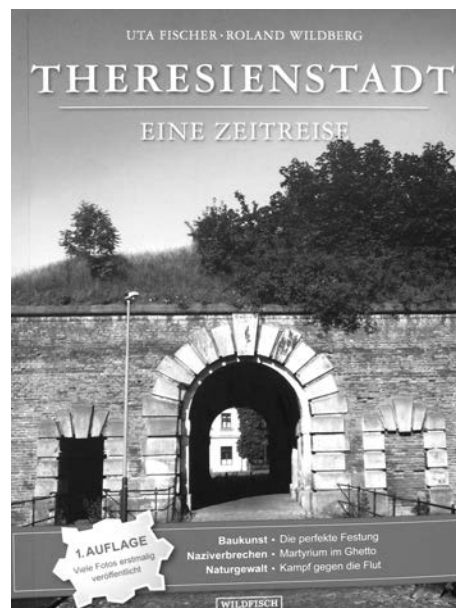
Pomineme zde známá fakta, popsaná v 1. a 2. kapitole knihy a budeme se věnovat obsahu dalších tří kapitol.

O letech 1918 – 1939, kdy byl Terezín posádkovým městem Československé armády, se autoři příliš nerozepisují a pokračují líčením situace zejména v Malé pevnosti, kdy v letech 1940 – 1945 sloužila jako vězení pro politické vězně, jež sem posílalo pražské gestapo. Pražské věznice totiž nestačily pojmout narůstající množství zatčených českých odbojářů a Terezín se se svými celami, kasematami, opevněním a vězeňskou tradicí i blízkostí Prahy výborně hodil k umístění vyšetřovaných. Přesto, že pevnost sloužila většinou jen jako průchozí věznice, odkud byli vězni přesouváni převážně do velkých koncentračních táborů, proslula svými odpudivými nelidskými podmínkami a stala se i popravištěm. Její velitel Heinrich Söckel pak byl v r. 1946 odsouzen k trestu smrti. Symbolem nacistického teroru v protektorátu Čechy a Morava byl Reinhard Heydrich, na jehož rozkaz bylo vězení a ghetto v Terezíně zřízeno, a K. H. Frank, který jejich působení sledoval a příkazem k popravě 52 mladých odbojářů ještě 2. května 1945 zakončil.

Největší počet stránek (114) je věnován ghettu. Najdete tu kresby Helgy Hoškové i dalších umělců z ghetta, medailonek Dany Lieblové, citáty z díla H. G. Adlera, portréty a charakteristiky vedoucích samosprávy ghetta,

zasvěcený popis organizace a průběhu života v ghettu, jakož i působení jeho židovské samosprávy i její podřízenosti SS. Každodenní život dospělých i dětských vězňů, vztahy mezi starými a mladými, mezi různojazyčnými skupinami, snahy lékařů, umělců, vychovatelů, Ältesteuratu, Ghetto wache a dalších, v ghettu pracujících internovaných, je tu popsán do všech podrobností. I to, že všichni, snad kromě některých prominentů (ale i to se ukázalo klamnou nadějí), byli stále ohroženi transporty na východ. Zlá tušení přinesl zejména transport bialostockých dětí a svědectví Vítězslava Lederera, kterému se podařilo uprchnout z Osvětimi a přivést své varování do Terezína. Avšak až do jara 1945, kdy zbylí obyvatelé terezínského ghetta na vlastní oči spatřili své bývalé spoluvězně, navrátilivší se z táborů na východě, zejména z Osvětimi jako lidské trosky, byli udržováni v nevědomosti. I když tato doba již voněla nadějí na blížící se konec války, přinesla ještě mnoho strastí, zahlazování stop ze strany SS zločinců, nemocí, úmrtí a různých ztrát.

Vytoužený mír nastolil pro každého individuálně i pro nový stát nesčetné problémy. I pro Terezín, město v dezolátním stavu, vzniklo mnoho otázek: Co udržet, co obnovit, co nechat zaniknout, jak žít dál? Mají se vrátit bývalí, případně se přistěhovat noví obyvatelé, nebo má město zůstat jen památkem, skanzenem? Po dlouhém rozvažování bylo rozhodnuto, město zrekonstruovat a vrátit do něj život a jen některé budovy v městě a Malou pevnost uchovat jako muzea a památníky, jako připomínku a memento pro budoucnost.

O čtvrté kapitole knihy, která popisuje události, které nastaly hned po skončení války na jaře 1945, zejména v Malé pevnosti, se nepíše dobře. Nejen, že byl všude zmatek po příchodu masy vězňů z pochodů smrti zvýšený ještě epidemií tyfu, objevila se ještě ze řetězu utržená touha po pomstě. Právě v Malé pevnosti se bez jakéhokoli oprávnění ujalo několik bývalých vězňů za pomoci „Revolučních gard“ vedení tábora, uvěznili tu nejen své bývalé trýznitele, ale i mnoho očividně nevinných německých obětí své zvěle. Teprve 13. května se začíná organizovat aspoň jakási evidence, pořádková služba a zdravotní pomoc, v červnu pak jsou zatčeni dočasní provinilí vládcové tábora. V srpnu je v pevnosti 2700 Němců údajně obviněných ze zločinů proti českému národu. Posléze zasedají i soudy. Od r. 1946 je místo shromaždištěm osob připravených k odsunu. 1. února 1948 je objekt vyprázdněn. Z internovaných nepřežilo

548 osob. Heslo „Nejsme jako oni“ asi nebylo dostatečně zdůrazněno.

To dokázal naplnit známý dobrodinec Přemysl Pitter, zakladatel Milíčova domu pro zubožené děti v Praze – Žižkově. Nejprve se ujal opuštěných židovských dětí, navracejících se z různých koncentráků, a pak i německých dětí přebývajících v mizerných podmínkách shromaždišť před odsuny. Všechny společně soustředil ve čtyřech zámcích, které dokázal pro jejich pobyt získat. Podařil se mu skoro zázrak. Jen koncentráky přeživší, nacisty perzekvovaně

židovské děti, měly žít spolu s dětmi německými, převážně nacistickou ideologií zatíženými a dosud Židy pohrdajícími, často členy Hitlerjugend, dosud plně vzájemné nenávisti – čin, později oceněný izraelským vyznamenáním „Spravedlivý mezi národy“, ale i záslužným křížem Německé spolkové republiky. Život tohoto humanisty byl naplněn péčí o potřebné děti až do konce jeho dní. Zemřel ve Švýcarsku r. 1976.

Následující část knihy je skutečným průvodcem po Terezíně a vede návštěvníka krok za krokem za vším,

co by měl vidět, aby si zapamatoval, co se tu odehrálo.

Terezín se však nemůže vyhnout úvahám o řešení další existence. Zabývají se jimi kromě města a Památníku i některé další instituce, výsledek zatím není znám. Evropská unie podpořila finančně odstraňování následků povodně r. 2002, ale jsou tu i další problémy. I autoři knihy se nad nimi zamýšlejí, ale konstatují jen, že žádná cesta není lehká.

Věnovali jsme se této knize podrobněji, protože nebyla přeložena do češtiny a není jisté, bude-li vůbec.

Historické zasedání Knesetu, které se bude konat v Auschwitz-Birkenau

(převzato z informací AISH z 29. září 2013, přeložila Michaela Vidláková)

O mezinárodním pamětním dni holocaustu 27. 1. 2014, v den 69. výročí osvobození koncentračního tábora Osvětim, Kneset (Izraelský parlament), jako až dosud největší izraelská delegace vyslaná mimo hranice Izraele, zasedne na území Auschwitz-Birkenau společně s lidmi přeživšími holocaust na mimořádném historickém zasedání o boji proti antisemitismu.

V izraelské delegaci bude přes 60 členů parlamentu pod vedením mluvčího Knesetu, pana Yuli Edelsteina. Každý člen Knesetu bude doprovázet jednoho přeživšího. Kromě nich budou v izraelské delegaci senioři z řad Izraelských obranných sil a zástupci různých skupin studentů, aby symbolizovali živoucí spojení minulosti s budoucností. K izraelské delegaci se připojí rovněž vybraní členové parlamentů a úředních míst z celého světa a seniorská skupina zastupující obě strany amerického Kongresu. Zúčastní se i slavný nositel Nobelovy ceny, jeden z přeživších holocaust, Elie Wiesel.

Podle slov mluvčího Knesetu Edelsteina, prvotní cíle této mise jsou dva, jednak připomínka, co znamenal holocaust a Osvětim-Březinka, ale také „výměna názorů s volenými zástupci států z celého světa o tom, co lze a co je nutno udělat, aby se již něco podobného nemohlo opakovat, nikdy a nikde, a zejména pokud se to týká Židů“.

Edelstein ještě dodává: „Antisemitismus nyní dosáhl od doby holocaustu nevídané míry, obzvláště v Evropě.“ A proto zdůrazňuje nutnost a naléhavost boje s globálním antisemitismem, varuje, že „nesmíme čekat, až vlaky do Birkenau začnou znovu odjíždět“.

Organizátorem shromáždění a osobou stojící za tímto projektem je Jonny Daniels, Izraelec, který je zakladatelem a výkonným ředitelem hnutí „Z hlubin“, neziskové organizace zaměřené na uchování připomínky holocaustu a na spojení židovské minulosti a židovské budoucnosti.

Daniels říká, že „každou hodinou umírají v Izraeli poslední pamětníci holocaustu a dostáváme se zvolna blízko k okamžiku, kdy už tu nebudou vzpomínky z první ruky. Břímě teď přechází na nás, nejen jako na Izraelce a Židy, ale jako na příslušníky celého lidstva, abychom se pokusili vyzvědět a porozumět, co bylo, a zajistit, aby se to nestalo znovu.“

Hřbitov a setkání se studenty v Březnu

Eva Štichová

Začátkem října letošního roku jsem se zúčastnila spolu se studenty chomutovského gymnázia a žáky tamní základní školy i jejich učiteli pietního aktu v obci Březno v západních Čechách u společného hrobu vězňů, kteří tu podlehlí utrpení při přesunech z koncentračních táborů na samém konci války.

Po setkání u nově upraveného pohřebiště následovala dvouhodinová beseda se žáky a učiteli za přítomnosti pana starosty, při které jsem jako přeživší pamětnice takového transportu vyličila, co se tu tenkrát odehrávalo, i svůj osobní příběh. (Z Terezína jsem odjela do Osvětimi, odtud na práci do Freibergu v Sasku a v dubnu 1945 právě přes Chomutov a Březno transportem směrem na Flossenbürg. Skončila jsem však v Mauthausenu.)

Návštěva Března v bývalém sudetoněmeckém území a rozhovory s obyvateli této obce na mne zapůsobily velmi příjemným a optimistickým dojmem.

Lidé jsou různí, zvláště někteří

Pavel Stránský

V půli října letošního roku jsem provázel skupinu třinácti turistů z USA do Terezína. Jako pokaždé jsem jim sdělil před vstupem na výstavu Muzea ghetta, že na základě zkušeností pokládám za lepší, aby prohlídku absolvovali sami a tím si i vybrali, které části je zajímají víc a které méně. A že se znovu sejdeme za půl či tři čtvrtě hodiny na konci výstavy a že jim povím ve zjednodušené formě o svém a manželčině holocaustu. U fotografie Fredyho Hirsche hovořím o něm a o Dětském bloku v Českém rodinném táboře v Osvětimi – Březince. Bývá to vždy pomyslný vrchol návštěvy Terezína.

Jedním z turistů byl muž (odhadem ve stáří 45 – 50 let). „Tvá *holocaust story* mě nezajímá,“ prohlásil. Nikdy předtím se mi nic podobného nestalo. Uvědomil jsem si, že nejde jen o nezáměr o mou *story*, ale o žádnou *holocaust story*. Odpověděl jsem, že beru jeho nezáměr na vědomí a že bych nikdy nikoho nenutil poslouchat něco, co ho (ji) nezajímá. Že však není sám, že je s námi ještě dvanáct dalších a že možná je, nebo aspoň některé z nich, to zajímat může. Pokud mi tedy nesdělí stejný nezáměr i ostatní, nabídka platí. On že si může dále prohlížet výstavu nebo být v dostatečné vzdálenosti, aby k němu nedolehlo nic, co je nehodno jeho zájmu. Po zbytek zájezdu si zachoval nasupený výraz, ale už dál „neprudil“. Zájezd dopadl jako obvykle, včetně fotografování atd.

Když jsem se o své dosud nepřebolené nové zkušenosti zmínil na schůzce průvodců Wittmann Tours, řekl mi přítel, rabín z USA: „To byl zaručeně žid (Žid?) z Brooklynu. Tamní společenství souvěrců zastává velmi svérázné pojetí holocaustu: *Šoa byl B-ží trest za vlašnost ve víře a odpadlictví od ní.*

Přeživší a již zesnulý kamarád – spoluvězeň měl poslední roky života ztrpčeny postojem vnuka, halachicky sto procentního žida (Žida?). Jeho vnuk

byl totiž aktivní člen ultrapravicové (rasistické) někdejší Sládkovy strany.

Případá ještě někomu termín židovský rasista absurdní?

Neobvyklá beseda ve škole

Michaela Vidláková

S lektorkou ICEJ, paní Vavříkovou, už jsem byla na mnoha školách. Tentokrát mě však pozvala na besedu do Příbrami, kde právě jsou na týdenním pobytu žáci z Lotyšska. Tuhle příležitost jsem si tedy opravdu nechťela nechat uniknout.

Společnou řečí byla angličtina. A zdálo se, že obě třídy - lotyšská i česká - celkem slušně řeč ovládají. Učitelka z Lotyšska navíc uměla německy - a tak méně obvyklé termíny jsem jí mohla říci německy, aby to přetlumočila svým žákům - no a těm českým jsem to pro jistotu řekla česky.

Proč jsem právě Lotyše chtěla oslovit, je snad zřejmé: zajímalo mě, jestli vůbec tuší, jak se Lotyši za války chovali k Židům. Netušili - a asi to pro ně bylo dost velkým překvapením, když jsem jim vyprávěla, že jsem byla v Lotyšsku, jak se mi tam líbilo, jak byli všichni milí, vstřícní ke dvěma samotným postarším turistkám. A jak bylo pro mne těžké si lidi téhož národa představit, jak kruté se tehdy dokázali chovat, že byli stejní jako němečtí SS, ne-li horší. Zmínila jsem se o synagoze v Rize, která byla spálena i s těmi 300 lidmi, kteří do ní byli nahnáni. Řekla jsem jim ale i o památníku těch, kteří Židům v Lotyšsku pomáhali - a nezřídkna na to tvrdě doplatili. Že samozřejmě oni mladí za to nemohou, co bylo „tehdy“, ale že není na škodu o tom vědět, že ta vrstvička civilizovanosti může být stejně tenká u všech, kdo se považují za civilizované národy.

Přijali to dobře, chtěli o tom vědět i víc, dokonce to byli oni, kdo kladli víc otázek k mému vyprávění. Vše ostatní pak už bylo obvyklé povídání, doplněné fotodokumentací z Terezína, Osvětimi a dalších lágrů, ale i to, zdá

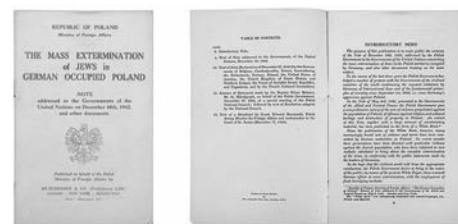
se, všechny přítomné zaujalo, protože i po skončení besedy ještě přicházeli a ptali se a ptali.

Holocaust v aukci

Michaela Vidláková – podle internetu

Aukce – Hromadné vyvražďování Židů v Němci okupovaném Polsku. Odhadní cena USD 800–1200.

Zařazení objektu: Judaica

Obsah: Nóta adresovaná vládám Spojených národů 10. prosince 1942 a další dokumenty - Londýn: Hutchinson pro Polské ministerstvo zahraničí (1943). Složka o 16 stránkách obsahuje významné dokumenty o holocaustu, je to první zveřejněná informace o systematickém vyvražďování židovského obyvatelstva okupované Evropy. Je zde kopie rozkazu nacistů k deportaci ze dne 22. července 1942 adresovaná Židovské radě starších ve Varšavě, výňatek z polské rezoluce odsuzující nacistické zločiny proti Židům, deklarace spojeneckých vlád vydaná 17. prosince 1942 a hlášení BBC vysílané téhož dne později od polského ministra zahraničí (exilové vlády), vyzývající svět, aby okamžitě reagoval na zprávy o německých metodách hromadného vyvražďování. A co je snad nejdůležitější: je zde i zpráva od Edwar-da Raczynského s výčtem hrůz provázejících vysídlování varšavského ghetta a systematické brutální zacházení a vraždy jeho obyvatel. Tato část dokumentů vychází z největší části z materiálu, získaného vysoce hrdinskou misí Jana Karského - Kozielského, který pronikl a uprchl z koncentračního tábora. (Viz Martin Gilbert: Auschwitz a spojenci.)

(Toto je překlad internetové aukční nabídky. Prý to pak po protestech aukční síň z veřejné internetové aukce stáhla.)

Odhalení pamětní desky obětem holocaustu ze Mšena

V neděli 3. listopadu 2013 byla odhalena pamětní deska obětem holocaustu ze Mšena v parku před Masarykovou ZŠ ve Mšeně. Místo bylo zvoleno symbolicky jako poukaz na tolerantní vztah k Židům, který měl první prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk, jehož pomník stojí před mšensskou školou nesoucí jeho název.

K odhalení došlo v roce 70. výročí transportu devíti bývalých mšenských občanů do koncentračních táborů, z nichž se už nevrátili. Pořízení pamětní desky, kterou zhotovil akademický sochař Petr Císařovský, bylo spolufinancováno veřejnou sbírkou.

S myšlenkou na vytvoření pamětní desky přišel kurátor mšenského sboru Českobratrské církve evangelické Jan Kozlík, který v archivech našel seznam deportovaných občanů. Výsledky svého bádání zveřejnil ve Mšenských novinách č. 5 v roce 2012. Mimo jiné tehdy napsal: „Fyzické vyhlazení Židů je, pravda, věc Hitlera, nacistů a jejich pomahačů, avšak vyhlazení i pouhé památky na naše spoluobčany a sousedy je už naše věc a věc celé obce. Je to dluh, který kvůli nesplacení přechází z generace na generaci.“

Michal Šimek, foto Josef Paclt

Při odhalení pamětní desky přednesl kurátor mšenského sboru Českobratrské církve evangelické Jan Kozlík:

Pouhých 70 let, ani ne jeden lidský věk, je tomu od oné, v životě obce nepatrné události. Jednoho lednového dne roku 1943 zmizelo devět mšenských obyvatel, a už je nikdo nikdy nespatriil.

Možná to ani příliš pozornosti nevyvolalo. Oni totiž už více než dva roky předtím byli z veřejného života obce vyloučeni. Nesměli do kina, hospod ani na koupaliště, tam všude jim byl vstup zakázán. Věc dnes nemyslitelná, se tehdy stala věcí všedního dne. To ale byl začátek. Tím začala jejich cesta poníženi z občanů v osoby určené trvale k perzekuci a nakonec už jen v číslo a materiál ke spálení.

Co se to stalo? Bylo to jen vážné selhání kdysi křesťanské civilizace, nebo její definitivní debakl? Bylo to jen dočasné zatemnění osvícenských ideálů humanity a pokroku, nebo odhalení jejich sla-

bosti? Pak ovšem není záruka, že je zase neodložíme, až se to bude hodit.

Jistě řeknete: nebyla to naše věc, bylo to dílo Hitlera, nacistů a jejich pomahačů. Ano, ale že jejich oběti ze Mšena musely čekat dlouhých 70 let než jich bude oficiálně vzpomenu, to už je naše věc a věc celé obce. Je to dluh, který splácíme až nyní.

Je to dobře, že tato pamětní deska stojí zde, před školou. Vždycky, dokud bude stát tato škola, a paní učitelka nebo pan učitel bude dětem vykládat o oné strašlivé události 20. století zvané cizím slovem holocaust, přivedou je sem. Ne už nějakí Židé z učebnic dějepisu, ale rodina Ledererova, rodina Pickových, paní Steinová a pan Müller.

Jaké poučení je to ale pro nás? My musíme bojovat proti duchům temnoty, které občas zachvátí Evropu, ale byť

naše boje byly sebelitější, už nikdy nesmí být vedeny proti tělu a krvi! Vnímat tuto hranici a nepřekročit ji, to ať je znakem, už poučené, evropské civilizace.

Nedělejme si iluze! Boj s duchy temnoty je mnohem těžší a náročnější. Občas ani nevíte, na které straně vlastně stojíte. Krom toho, každý duchovní zápas vždy jedny spojuje a jiné rozděluje. Není nic, co by spojovalo nás všechny - krom jediného: totiž že my všichni - ať chceme či nechceme - a všechno, co děláme i jak smýšlíme, tak jako na scéně, předvádíme Soudci nejvyššímu - a ten je pro nás všechny jen jeden - Adonaj echad!

Dovětek čelem k desce se jmény:

Vrátili jste se do Mšena. Sice už jen jako jména vypálená do oceli. Ale na ty, co chtěli, abyste se nevrátili, nikdo nevzpomene!

Projev Leo Pavláta, ředitele Židovského muzea Praha:

Děkuji za pozvání k odhalení pamětní desky, kterou město Mšeno věnuje svým židovským spoluobčanům zavražděným za druhé světové války. Pracuji v muzeu, které je s tímto obdobím tragicky spjato: Velkou část předmětů našich sbírek tvoří konfiskáty židovského majetku z období války. Nejprve dostala čísla věci a poté ti, kterým patřily. Věci, na rozdíl od těch, kterým sloužily, přežily. Je mezi nimi i pláštík na Tóru z poloviny 19. století, který darovala mělnická synagoga Malvína

Schneiderová, rozená Picková ze Mšena. Je možno se domnívat, že náležela k rodině, jejíž čtyři členové v dalších generacích jsou připomenuti na právě odhalené pamětní desce. První zmínka o rodině Picků ve vašem městě je v záznamech našeho muzea z roku 1865, první zmínka o židovském osídlení zde z roku 1687. Válka učinila tomuto staletí trvajícím spoležití konec. Velice oceňuji, že z osobní iniciativy pana Kozlíka, s podporou starosty Macha, zastupitelstva, stejně jako při-

činěním faráře Šimka tato působivě ztvárněná pamětní deska Petra Císařovského a jeho spolupracovníků nyní ve vašem městě připomene židovskou přítomnost. Všem jim ze srdce děkuji. Text na desce obsahuje i jednu větu v hebrejštině. Na paměť těch, kteří se ve vašem městě tímto jazykem modlili, si ji dovolím přečíst: L-zecher ha-tošavim ha-jehudym šel ha-ir Mšeno še nyrcechu bidej ha-nacim ve-ozrejhem. Děkuji vám za pozornost, váš krásný projev občanské soundáležitosti.

Víkend v Osvětimi a ve Vítkovicích

Text i foto: Michal Stránský

Poslední zářijový víkend vyjela z Prahy skupina 27 lidí na výlet do Osvětimi. Spojení výlet a Osvětim mi připadá, zvláště, když to vidím napsané, natolik absurdní, že se až tají dech, ale konec konců, v roce 2013 a zájezdovým autokarem to jinak asi nelze nazvat.

Zájezd pro nás uspořádala Tereziánská iniciativa. V Ostravě jsme měli přenocovat a v sobotu ráno se vydat do Polska. V pátek večer nás v hotelu čekal Michal Salomonovič, ubytovali jsme se a doladili poslední body zítřejší a nedělní cesty.

V sobotu se k naší skupině přidalo několik Ostraváků a Luděk Eliáš, který byl jedním z našich průvodců po Osvětimi. Jako skupina jsme *potřebovali* oficiálního průvodce. Měli jsme štěstí, byla jím Kateřina Rudnická, mladá paní, původem z Ostravy, nyní provdaná za Poláka, která byla skutečně velmi milá a vzdělaná a myslím, že svou práci dělala nad rámec pracovní náplně. Nevykládala totiž pouze o hrůzách, které postihly Poláky, ale uznávala a přiznávala, že největší příkoří zde zažívali židé. Navíc nás provázeli Luděk Eliáš a Michal Salomonovič, někdejší vězňové Osvětimi, ale neplánovaně i dvě účastnice zájezdu, Františka Pelcová a Eva Lišková, které také zažily Osvětim na vlastní kůži.

Myslím si, že není nutné zmiňovat se do podrobností o dojmech, které v nás zanechalo asi nejděsivější místo nejen v židovských, ale vůbec v lidských dějinách.

Kateřina Rudnická, sympatická průvodkyně

Většina účastníků zájezdu

Z ohlasů účastníků zájezdu:

Informační zpráva o zájezdu do Osvětimi v časopise Tereziánská iniciativa byla rozsahem malá, ale výsledek uskutečněné akce byl vynikající. Předsednictvu Tereziánské iniciativy se podařilo uspořádat zájezd do Osvětimi a Březinky s programem, který umožnil zejména starším účastníkům pohodlně a bez námahy navštívit místa, kde němečtí nacisté prováděli v průběhu 2. světové války průmyslově organizovanou likvidaci vězňů...

... V Praze se rozcházíme plni dojmů a děkujeme organizátorům zájezdu, bylo to výborné.

Ivan Šnejdárk

Jako malé dítě jsem neměl potuchu o holocaustu a o desítkách jeho obětí v příbuzenstvu z otcovy strany. Co jsem však velmi dobře vnímal, bylo to, že nemám v této linii dědečka ani babičku a na rozdíl od jiných dětí ze školky ani žádné

strýčky a tety, sestřenice nebo bratrance. Věděl jsem jen o tátově přeživší tetě Zdeňce, sestře dědečka, o jejím muži a dvou dcerách. O strašlivém osudu většiny ostatních příbuzných nikdo nemluvil, občas otec na někoho vzpomněl v souvislosti s nějakou dávnou příhodou, o tom, co je s ním teď, neřekl ani slovo. Až dvacet let po válce táta naložil celou rodinu a zajel s námi do Osvětimi, kde nám konečně připomněl tragický osud více než třicítky svých příbuzných. Kdo kde a jak zemřel, o tom měl tehdy jen kusé informace, i tak jsme položili kamínky k pomníkům obětí.

V poslední době jsem věnoval hodně času vytváření rodokmenu a postupně jsem – aspoň částečně – zdokumentoval mnohá jména, osudy či profese i poslední životní stanici nositelů těchto jmen. U více z nich není místo úmrtí známé, u dvou tet a jednoho strýce to však s jistotou byla Osvětim.

A protože moje žena má ve své rodině podobnou historii,

Vrátili jsme se do Ostravy a druhý den nás dopoledne čekala návštěva Dolní oblasti Vítkovic, kde se mezi lety 1828 až 1998 těžilo uhlí a vyrábělo surové železo. Jde o jedinečné místo v Evropě a dost možná i na světě, kde na jednom místě probíhal tak složitý technologický proces. Tolik rezaového železa na relativně malém prostoru se jen tak nevidí!

V poledne jsme opustili Vítkovice a odjeli zpět do Prahy.

Michal Salomonovič a Luděk Eliáš

Nina a Vilém Pelcovi

rádi jsme využili možnosti nabídnuté Tereziánskou iniciativou Osvětím znovu navštívit. S dojetím jsme dlouhé hodiny procházeli areálem, vzpomínali na své předky a snažili si vybavit jejich zdejší životní situace...

... Zájezd nám mnoho přinesl a jsme rádi, že jsme se ho mohli zúčastnit.

Vladimír a Olga Kolárovi

Ještě se vracím k zájezdu do Osvětimi, který byl dobře organizovaný, ubytování bylo v pořádku a pěkná byla i v neděli prohlídka Vítkovických železáren.

Po 70 letech jsem se znovu podívala do Osvětimi. Škoda, že se nikdo nezmínil o Fredy Hirschovi, který se pro nás, tehdejší děti, tolik obětoval. V Praze na Hagiboru, v Tereziánské a i v Osvětimi.

Narodila jsem se v roce 1932 v Klatovech, žili jsme ve Švihově. V roce 1936 mi zemřel otec a o rok později jsme se

s maminkou přestěhovaly do Prahy. Do školy jsem chodila v Jáchymově ulici.

Do Tereziánské jsem jela transportem AAv - 30. 7. 1942. Byla jsem ubytována v dětském domově na L 410, za půl roku jsem onemocněla tyfem a maminka, jako zdravotní sestra, mi byla na blízku.

Transportem Dr jsme 15. prosince 1943 odjeli do Osvětimi. Při vystupování z dobytčáku kdosi poradil mamince, aby mě udělala starší, a tak uvedla 1927 jako můj rok narození. To také potvrzuje má Häftlings Personal Karte, nalezená ve vitríně v českém pavilonu. Na této kartě jsou všechny údaje včetně vytetovaného čísla 71 978. Jsem přesvědčená, že díky změněnému datu narození jsem sice musela tvrdě pracovat, ale přežila jsem.

Na rodném listě jsem Františka, ale říkají mi Nina a Weilová bylo mé dívčí jméno.

Nina Pelcová – Weilová

*Beze slov**Jana Dubová**Beze slov*

NEZAPOMENU!

Výstava obrazů Jany Dubové v Bruselu

Vernisáž mých obrazů se konala 6. 2. 2013 v Židovském laickém centru v Bruselu u příležitosti uvedení hry ŠOA, v režii Švandova divadla v Praze, které ji má na současném repertoáru. Tady byla hraná anglickými herci. Po úspěšném a velmi emotivním představení, ve zcela naplněném divadelním sále, byla zahájena za účasti našeho velvyslance a mnoha hostů i ze zahraničí, výstava mého cyklu obrazů NEZAPOMENU, věnovaná všem zavražděným v době holocaustu. Současně s obrazy si mohli návštěvníci číst i mé krátké zážitky a postřehy z tohoto děsného období.

Bylo to velmi slavnostní, hostů bylo opravdu mnoho. Všichni mi projevovali svou náklonnost a zájem a chtěli vyslovit své díky i dojetí. Pro mě to byl nezapomenutelný zážitek a jistě také pro mého syna a snachu.

Také jsem napsala svůj životní příběh, o který jsem byla požádána českým krajanským časopisem spolku Beseda, vedeným paní Olgou Smalzriedovou a editorem Dušanem Swalensem. Mé povídání mělo velký ohlas u českých čtenářů v Belgii.

Jana Dubová

Střípky vzpomínek

1. Stalo se někdy na podzim v roce 1940. Ještě jsme bydleli v našem starém bytě na Smíchově. Už platily norimberské zákony, takže pro židy doba plná zákazů a příkazů, samozřejmě žlutá hvězda na hrudi. Rodiče mě poslali ke svým přátelům, kteří bydleli na Starém Městě, pro nějaký balíček (tuším, že šlo o jakési jídlo), abych ho přinesla domů a nikde se nezdržovala.

Byla sobota, slunce svítilo a mně připadal svět přívětivý a tak jsem si vykračovala a všichni nacisti, Hitler a válka pro mě přestali existovat.

Však mi taky bylo 14 let...

Došla jsem ke Graetzům, ti mě hezky přivítali, ptali se, co dělají rodiče, předali mi balíček, rozloučili jsme se a v tom zvonění a mužské hlasy, bouchání! Gestapo! Srdce se mi málem zastavilo! Začali dělat prohlídku v bytě a jeden

z nich se mě hned ptal, kdo jsem, co tam dělám a přikázal, ať čekám v předsíni u dveří. Obraceli celý byt vzhůru nohama a když jsem tam asi půl hodiny stála a představovala si, jakou mají rodiče starost, že tak dlouho nejdu, rozhodla jsem se, že uteču! Gestapáci i rodina G. byli někde v útrokách zdemolovaného bytu a tak jsem tichounce otevřela dveře na chodbu a vyklouzla ven. Cestou domů už mi svět tak přívětivý nepřipadal.

Tatínek se zhrozil, že jsem jim řekla své jméno a pak klidně utekla a byl přesvědčen, že k nám taky vtrhnou. Rozhodl se, že ihned odejdeme z domova a tak jsme se vydali někam do Vokovic a chodili až do tmy, než se tatínek odvážil vrátit domů.

Tenkrát to ještě dopadlo pro nás dobře, gestapáci na mě zapomněli...

2. Jílové. Krásné místo blízko Prahy, známé také svým muzeem. Pro mě má však cenu vzpomínky na jeden lyžař-

ský výlet v zimě v roce 1940, kdy už jsme nesměli skoro vůbec nic, natož abychom si vyjeli zalyžovat do hor, třeba do Krkonoš. Na branickém nádraží se sešli mladší členové naší rodiny, sestřenice, bratrance, i ti vzdálenější - bylo nás docela dost a tím osobáčkem jsme dojeli do Jílového. Počasí nám přálo, slunce svítilo, sněhu bylo dost a v té bílé nádheře jsme zapomněli na smutnou realitu židů v protektorátu a radostně jsme užívali tu pohodu. A taky pospolitost rodiny. Bavili jsme se, byli jsme veselí, vnímali jsme krásu zimní přírody a měli jsme se navzájem rádi. Těšili jsme se, že se znovu sejdem a bude-li sníh, pojedeme zase lyžovat někam za Prahu.

Nevím přesně proč, ale už jsme se takhle nikdy nesešli. Nařízení, co židé ještě mohou a co ne, se více zpřísnila, všichni jsme se někam stěhovali z našich bytů, strach nás svazoval. Na podzim roku 1941 začaly transporty do Lodže a pak do Terezína. To znamenalo roztržení rodin a mnohé už se nikdy nesešly...

V Jílovém jsme se tehdy sešli společně naposledy. Nikdo z těch mladých a zdravých, veselých lidí, nepřežil - jenom já a moje sestra.

3. Po vyčerpávajícím dni a noci, které jsem s rodiči a prarodiči prožila na starém výstavišti v Praze, se náš transport AM ráno 26. dubna 1942 pomalu sunul k bubenskému nádraží. Smutná poslední procházka milovanou Prahou! Z tisíce lidí se již nikdy nevrátilo domů 939 - mezi nimi moji rodiče, babička a dědeček.

Naložili nás do vlaku, který dojel do Bohušovic, a odtud se zástup vyčerpaných a vystrašených lidí, vykořeněných ze svých domovů, vlekl do Terezína.

První noc zde jsem ještě prožila s oběma rodiči v kasárnách „Kavalírka“. Ležela jsem mezi nimi, spánek nepřicházel, oči otevřené a jejich starosti byly přímo hmatatelné. Co nám přinesou následující dny a týdny? Kde zůstal náš krásný a klidný domov? Jak toto vyhnanství přežijeme? Držela jsem je oba za ruce, slzy mi tekly po tvářích a v duchu jsem si slíbila, že jim budu pomáhat, aby tolik nestrádali.

Trochu mě utěšovalo, že Terezín není tak daleko od Prahy, že jsme přece jen ještě v Čechách. Jak naivní jsem tenkrát byla.

4. Dodnes mám ráda vločkovou kaši. Vždy mi vyvolá vzpomínku na mou maminku, která mi ji přinesla v Terezíně do nemocnice, kde jsem ležela se spálou šest neděl. Moc nás tam nerozmazlovali pokud se týkalo ošetření a hlavně stravy. Byla jsem vyhladovělá a zesláblá nemocí a tak jsem byla šťastná, když se jeden večer objevila u dveří máma a přinesla kastrůlek se sladkou lahůdkou! Vychutnávala jsem si ji tak, že každé sousto mě posilovalo stále víc a víc a už jsem nebyla tolik smutná z toho nekonečně dlouhého pobytu v izolaci. A taky ten pocit rodinné soudržnosti – je tu máma, která na mě myslí a ví, že mám hlad. A naděje, že až uplyne těch šest týdnů, budeme zase spolu...

A tak si občas uvařím vločkovou kaši a vzpomínám...

5. Takzvaný Bauhof v Terezíně byl plný tajemných dílen a dílniček a v nich pracovali lidé různých řemesel. Mezi zámečníky, instalatéry a podobnými profesemi se nacháze-

la také kartonáž, kde jsem pracovala jako dělnice i já. Původně jsme měli dílnu na komandatuře, ale později nás přestěhovali do tohoto pevnostního labyrintu, kde to bylo lepší hlavně proto, že jsme už nebyli v tak těsném kontaktu s esesáky. Také tu bylo víc místa a různé vedlejší místnosti a skladiště materiálu.

Jednou mě mistr poslal s kamarádkou pro nějaké kartony, dal nám klíče a my netušily, jaká podivná příhoda se nám stane. Místnost, ve které jsme se ocitly, byl vlastně klenutý nízký tunel. Materiál, pro který jsme šly, jsme hned našly, ale chtěly jsme si užít trochu více této pauzy v jednotvárné činnosti a tak jsme si sedly a odpočívaly.

Najednou mě napadlo, že tam jsou ještě jedny dveře a byla jsem zvědavá, co je za nimi. Jeden z klíčů vklouzl do zámku a my vkročily do dalšího tunelu, na jehož konci byl otvor, kterým sem proudilo denní světlo. Bylo nám najednou jasné, že ten otvor je východ ven z pevnosti, a že by se tudy dalo utéci pryč z ghetta!

Ale to nebylo všechno! Ve zcela prázdném prostoru ležel napolo přikrytý nějaký veliký objekt. Ukázalo se, že je to socha muže (zdálo se mi, že to je Masaryk, ale to byl omyl), který je zde ukryt před nacisty.

Byl to zvláštní pocit, že stojíme před možností dostat se tudy na svobodu, ale nebyla bych nikdy dokázala opustit svou rodinu...

6. Jmenovala se Věra. Byla to krásná, ztepilá dívka s hustými kaštanovými vlasy a modrýma očima, o něco starší než já, mohlo jí být asi 18 let a byla velice milá. Byla také, jako já, ubytovaná s maminkou v Drážďanských kasárnách. Nějak jsme si padly do oka, spřátelily jsme se a po večerech, kdy už se nesmělo po osmé hodině na ulici, procházely jsme se po kasárenských arkádách a povídaly si tak, jak si mladé holky povídají. Nejvíc jsme vzpomínaly na domov, z kterého jsme byly tak surově vyhnány.

Jednoho večera v pozdním létě roku 1943 jsme se opět sešly k večerní procházce. Zdálo se mi, že je nějak zamklá, ale oči jí zářily. Svěřila se mi, že se zamilovala do úžasného mládence a že je šťastná! Moc jsem jí to přála!

Příští dny jsem ji vídala s ním a opravdu to byl nádherný pár, byli do sebe tak zamilovaní, že snad ani nevnímali tu smutnou realitu kolem sebe.

Uplynulo pár dní a byl oznámen další transport z Terezína na východ, do kterého byl její milý zařazen. Tak smutné loučení si nikdo neumí představit! Jak krátké bylo jejich štěstí.

Za několik týdnů byla i ona s matkou zařazena do dalšího transportu. Přišla se se mnou rozloučit, ani nebyla smutná, doufala, že se brzo zase sejde se svou láskou. Kdo ví, zda se jí to vyplnilo...

Vím jen, že zahynula, byl to zářijový transport a ten nepřežil nikdo.

*V některém z příštích čísel
přineseme další pokračování
Střípků vzpomínek J. Dubové.*

Osud toho zajímavého kluka - Petra, až do startu nešťastného raketoplánu Columbia málo známý či spíše neznámý, mne už tehdy, před startem Columbie, zaujal a často si ho od té doby připomínám, snad v souvislosti se živými vzpomínkami na mé vlastní klukovské období, kdy jsem také hlтал Verneovky, kdy jsem také psal podobné dobrodružné příběhy a také maloval podobné obrázky jako on; a přes těžkosti života naší maminky, která se snažila, aby se nás, jejích dvou synů, nedotklo nic zlého z toho, s čím se musela vypořádávat, jsem měl její zásluhou milionkrát šťastnější osud než Petr G.

Když se proto objevila možnost umístit na DVD na sondě MAVEN jméno či dokonce nějaké osobní poselství, zvolil jsem text Petra G.

Petr Ginz

(1. února 1928, Praha - 28. září 1944, Auschwitz-Birkenau)

Byl jedním z nejnadanějších chlapců ghetta Terezín, kam byl transportován v roce 1942 ve věku 14 let. Byl synem Oty Ginze, pražského židovského úředníka a významného esperantisty, a Marie Ginzové, rozené Dolanské, české ženy nežidovského původu, se kterou se Ota Ginz seznámil na jednom z esperantských kongresů. Petr chodil do židovské základní školy v Jáchymově ulici. V té době se zamiloval do knih, zvláště do románů Julese Verna. Po německé okupaci musely být podle tehdejších protizidovských zákonů a nařízení děti ze smíšených manželství, tj. žid/árjka nebo naopak, umístěny do ghetta již ve 14 letech, zatímco jejich rodiče zůstávali paradoxně „na svobodě“. Do transportu byl zařazen 24. října 1942.

Petr byl v raném mládí velmi aktivním a kultivovaným chlapcem. Například ve věku 12 až 13 roků, ještě v době německé okupace, než byl deportován, napsal vlastní román „Návštěva z pravěku“ ve stylu příběhů Julese Verna, který si navíc sám ilustroval. Zajímal se o umění i vědu, horlivě se snažil studovat i v tvrdých terezínských podmínkách. Od narození používal kromě češtiny - jako de facto další rodnou řeč - esperanto.

V terezínském ghettu se dostal na blok L 417 (bývalá terezínská škola), zvaný také „Domov č. 1 - Jednička“, kam byli zásluhou především vychovatele Waltra Eisingera umístováni nejnadanější chlapci z ghetta. Od začátku se stal jednou z nejvýraznějších postav tohoto „Domova“. Založil a redigoval nejlepší z dětských časopisů vznikajících v ghettu, časopis *Vedem*, v němž mohl uplatnit své mimořádné nadání a fantazii. Z textů, které zůstaly po Petru Ginzovi zachovány, i z výpovědí jeho přeživších kamarádů si můžeme vytvořit představu o šíři jeho zájmů, o jeho schopnostech i jeho pozoruhodné povaze. Zajímal se o literaturu, historii, malířství, zeměpis, filozofii, sociologii, ale také o technické obory. Měl také chlapecký smysl pro humor, a přitom projevoval odpovědnost, byl šikovný a obětavý. Jiří Kurt Kotouč, jeho kamarád a spoluvůrce časopisu *Vedem*, vzpomínal po letech, jak Petr obětavě na časopisu pracoval, jak od přirozeně klukovsky nespolehlivých přispěvatelů mnohdy těžce vymáhal slíbené články,

jak se často až vášnivě hádal, jak apeloval na jejich svědomí, a někdy prý dokonce vyměňoval budoucí příspěvek za obsah balíčku, které dostával z domova od rodičů. Nakonec prý velice často sám popsal celé číslo časopisu pod různými šiframi (nejčastěji „nz“), aby zachránil vydání. Jen díky němu časopis *Vedem* vycházel pravidelně každý pátek po celé dva roky. Petr Ginz byl šéfredaktorem a také hlavním přispěvatelem. Považoval vydávání časopisu za otázku vlastní prestiže.

Po nemoci odjel Petr Ginz 28. září 1944 v jednom z posledních transportů do Osvětimi-Březinky, kde byl podle očitých svědectví na neblaze proslulé „osvětimské rampě“ přidělen ke skupině určené do plynových komor.

Před přesunem do Terezína, v letech 1941–1942, si vedl deník, později vydaný knižně jeho o dva roky mladší sestrou Evou (vdanou Chavou Pressburgerovou) jako „Deník mého bratra“. Většinu svých dalších zápisků a kreseb předal před transportem do Osvětimi své sestře, jejíž zásluhou se dochovaly až do současnosti. Eva se do Terezína dostala až v roce 1944 a dočkala se osvobození.

Dne 16. 1. 2003 vzlétl na oběžnou dráhu kolem Země na palubě amerického raketoplánu Columbia první izraelský kosmonaut Ilan Ramon. Vzal s sebou do kosmu kopii Petrovy kresby *Měsíční krajina* z roku 1942. Raketoplán však při návratu zpátky na Zemi shořel v atmosféře. Tragédie, kterou nepřežil ani jeden člen posádky, se odehrála 1. února 2003 v den Petrových nedožitých narozenin.

Petr G. má také svou planetku - zasloužili se o to vynikající „lovci planetek“, manželská dvojice Tichá-Tichý z observatoře na Kletí.

Pavel Toufar, spisovatel, novinář a propagátor kosmonautiky

MAVEN (Mars Atmosphere and Volatile Evolution) Americká družice pro výzkum atmosféry Marsu. Start 18. listopadu 2013, Cape Canaveral Air Force Station. Kromě vědecké aparatury a nezbytného technického vybavení nese planetární družice MAVEN na okraji FV panelu DVD disk, na němž je mj. také vzkaz Petra Ginze.

Polib mne, Petře, ještě jedenkrát a pak buď s Bohem na stokrát

Večer

Dávám Petrovi dobrou noc. Ještě jedenkrát se ohlížím a mám strašné myšlenky. Píská se a křičí: „In die Blocke!“ Zůstávám ještě okamžik před hroznými vraty bloku a dívám se na zář, na oheň, šlehající do nebe. Komín, jaká hrozná skutečnost, jaká hrozná smrt. Ó – Petře, tam skončí naše ideály, náš život. Není jiného východiska? Musíme zemřít? Bože, nechť se stane zázrak, vysvobodí nás z té hrozné klece. Zázraky se však přece nedějí.

Vcházím pomalu do smrdutého bloku, lezu na kavalec a pouštím se s chutí do kousku řepy. Dívám se na vrata, která se prudce otevřela a proud mužů letí dovnitř. Co to, co se stalo? Spěchají ke svým ženám, dětem, matkám, milenkám. Transport. Pracovní transport mužů. Je to vůbec možné? Zázrak, štěstí či náhoda?

Noc

Venku prší, leje, dusno, v blocích plno. Ženy, muži, děti, vše pohromadě. Ale jaký pohled na ně. Otec drží dítě v náručí a z druhé strany žena. Muži pláčou. Ano, loučí se se svými nejdražšími. Kdož ví, zda ještě jednou zří své dítě. Zda muž svou ženu ještě jednou pohladí.

I já se loučím. Loučím se se svým Petrem.

Jela jsem s ním, abych s ním snášela vše zlé i dobré. A nyní se máme rozejít? Jaký to tvrdý osud. Tato myšlenka je mnohem nesnesitelnější, než-li s ním zemřít. Prší na nás. Malé světlo nám dovolí ještě jednou vidět obrysy našich nejdražších. Stojíme a mlčíme, není již slov pro nás. Jen se pevně držíme, jako bychom se bránili urvání. Myslíme jen na jedno – žít – přežít. Hodiny utíkají, blíží se ráno.

Vycházíme z bloku a loučíme se. Stojíme pod širým nebem, déšť na nás těžce padá. Lehké šaty se nám lepí na těle, stojíme ve vodě, ale to vše necítíme, jen se pevně držíme a díváme se do tmy hrozné noci. A poslední polibek:

„Polib mne ještě jedenkrát a pak buď s Bohem na stokrát.“

Prudce mne pouští a spěchá do bloku. Ano, jedná správně. Nesmíme zřítí naše slzy. Stojím a dívám se namáhavě do tmy za ním. Ztratím-li Tebe, ztratím vše.

Julie Heřmanová napsala v září 1945 tuto vzpomínku na svého milovaného chlapce a mého bratra Petra Spieglera, narozeného 24. 5. 1924 v Brně.

Petr zemřel na jaře 1945 v Oranienburgu.

Julie i můj bratr šli dobrovolně s mými rodiči z Terezína do Osvětimi-Birkenau. Oba mysleli, že rodičům pomohou. Starali se o ně, jak se jen dalo. Petr odjel do Schwarzhede, rodiče šli do plynu v červenci 1944, Julie do dalších lágrů. Jako jediná přežila.

Po válce mi poslala tyto řádky.

Julii Heřmanové je 85 let, nyní se jmenuje Tamar Jaari, a žije u Tel Avivu.

Našla jsem ji náhodou po 65 letech při rozhovoru děvčat z Kinderheimu v Terezíně.

Edita Kosinová – Spieglerová

Tamar Jaari (Julie Heřmanová) v současnosti

Strašné ráno

Muži nastupují. Nesmíme ven. Na zavřená vrata se tisknou ženy, matky, sestry a děti. Ještě jednou alespoň je uvidět. Vrata se otevřela a my utíkáme. Brzy nás však zadrží. Tedy jen z dálky.

Před branou tábora stojí v řadě. V očích slzy, v srdci bol. První skupina odchází – mezi nimi Petr. Musím mu ještě jednou zamávat. Přeběhnu. Utíkám k braně.

Za branou stojí a dívá se naposledy za svými rodiči a za mnou. Poslední mávnutí a odchází. Chce se mi křičet. S tebou mi odejde vše. Opouští mne myšlenky a síla. Sama. Cítím Tě však vedle sebe a budeš vedle mne vždy, to mi slibuješ, vid' Petře.

Petr je mrtev

Odpusťte, všichni věřící, odpusť Bože, ale nevěřím, že existuje nějaká spravedlnost. Žádný Bůh, neb umírají-li takoví lidé – není Boha ani spravedlnosti.

Petr v roce 1938

UKÁZKA Z LITERÁRNÍCH A VÝTVARNÝCH PRACÍ

Svobodná myšlenka

Klára Menšíková, 15 let,
Gymnázium T.G.Masaryka,
Hustopeče

Ležení na studené a tvrdé zemi nikdy není příjemné, ale když jste takhle nucen spát nespočet nocí, dá se na to zvyknout. Když zrovna nemůžu usnout, protože je mi zima, podlaha mě tlačí do zad, lidé okolo vydávají zvuky a okolo se mísí směsice nepříjemných pachů, přemýšlím o životě. O tom, co se dělo, než jsem se dostal sem.

Když jsem byl docela malý, zamkl mě otec omylem ve své pracovně. Strávil jsem tam spousty hodin. Celá rodina mě hledala po domě, nakoukli pod všechny postele, za každý závěs, prohledali celou půdu, ale po mně, tehdy pětiletém chlapci, jakoby se slehla zem. Neměli tušení, že mezitím šmejdím po pracovně, zaujatý místností, do které jsem skoro nesměl chodit. Jak by to mohli tušit, byla přece zamčená.

V pracovně byl krb, mohutný stůl a židle, křeslo, stolek s lahví, jejíž obsah mi vůbec nevoněl a model lodi sestavené z miniaturních dílků. Nejvíc se mi však líbila obrovská knihovna od země až ke stropu, která doslova přetékala knihami. Přejížděl jsem bříškem ukazováčku po hřbetu knih. Byly si podobné, všechny v hnědé, nebo černé vazbě. Jedna kniha mě však obzvlášť zaujala. Byla potažena látkou modrou jako večerní obloha. Natáhl jsem se pro ni, ale byla moc vysoko. Pro někoho tak malého a slabého, jako jsem byl já, bylo nesmírně těžké snažit se knihu z police dostat, ale já jsem byl vřdycky odhodlaný, nerad jsem se vzdával. Nejprve jsem se vytáhl na špičky a natáhnul jsem ruku, jak nejvíc to šlo. Konečky prstů jsem otřel o knihu, ale nepohnula se ani o píd. Zkusil jsem odtáhnout židli od stolu blíž ke knihovně, ale byla moc těžká. Zklamaně jsem začal chodit dokola po pokoji, když mi pohled sklouzl na krb a na železnou tyč vedle něj, která sloužila k prohrabávání žhavého dřeva. To byl nápad. S tyčí jsem přistoupil ke kni-

Miroslava Káňová: Bez názvu
7 let, ZŠ a MŠ Karla Svolinského, Kunčice pod Ondřejníkem

Anna Bydžovská: Skladba naděje
18 let, ZUŠ Havlíčkova, Pardubice

hovně. Snažil jsem se knížku vyprostit. Bez úspěchu. Všiml jsem si ale, že kniha vedle je o kousek vysunutá. Zatáhl jsem za ni zespodu, pohnula se a dunivě dopadla na podlahu. Modrou knihu už nebylo těžké pomoci tyče dostat dolů. Když přistála na zemi,

otevřela se na dvojstraně, z nichž jednu celou pokrývala kresba lodi plující na moři. Byla ještě honosnější, než model, co stál na stolku.

Neuměl jsem tenkrát moc dobře číst, ale ilustrace mě upoutala natolik, že jsem si sedl na zem a začal jsem poma-

ŠKOLNÍ MLÁDEŽE PO NÁVŠTĚVĚ TEREZÍNA

Marie Gavláková: Minulost, přítomnost, budoucnost
11 let, ZŠ Jakutská, Praha 10

s ním, když jsem četl, jak bojoval o život a snažil se chytit záchraného kruhu. Příběh dopadl dobře. Námořníkovi se povedlo dostat zpět na palubu a loď dorazila až ke břehům ostrova a v samém nitru posádka objevila pohádkový poklad. Zaklapl jsem knihu a zadíval jsem se na model lodi. Najednou jsem viděl, jak se kolem ní rozvlnilo moře a taky malé človičky pobíhající po kluzké palubě.

Když mě tenkrát po několika hodinách našli sedět na zemi pracovní, byli všichni udivení, že jsem se ani nesnažil dostat ven. Povídal jsem jim o námořnících, které jsem na plachtěnici viděl. Nevěřili mi, ale od té doby jsem mohl do pracovní chodit častěji a číst jednu knihu za druhou, dokud jsem nepřečetl všechny, kterým jsem rozuměl. Když jsem si mamince stěžoval, že už nemám co číst, vnukla mi nápad. Že bych měl něco zkusit napsat sám. Od té doby jsem popsal nespočet listů a představoval jsem si, že jednou ze mě bude spisovatel. Jak bude moje jméno napsáno zlatým písmem na hřbetu mých knih a hlavně, že budou mé příběhy dělat radost, stejně jako ty, co jsem v pracovní tenkrát četl.

Hlasitý kašel jednoho z lidí, se kterými sdílím celou, mě probral ze vzpomínek. Přemýšlím, jestli se mi ještě někdy podaří dostat se ven. Zda ještě někdy uvidím pracovní a své milované knihy. Chybí mi to šustění papíru, při otáčení stran a jeho vůně.

Pořád je tu mezi námi mnoho lidí, kteří neztrácejí naději. Myslí na chuť svobody, doufají, že zas bude lépe, že se vrátí domů a povedou normální životy. Já mám ale špatný pocit, že už se ven nedostanu a svobody se nedočkám. Nikdy ze mě nebude spisovatel a moje knihy nebudou těšit lidi okolo. Ale pořád mám svoji mysl, pořád můžu vymýšlet stovky úžasných příběhů a třeba je i vyprávět lidem tady, protože myšlenky, ty nám nikdo vzít nemůže. Můžou nám zakazovat je říkat, šířit je mezi lid, ale nikdy nám nemůžou zakázat přemýšlet. A já budu spisovatel, napíšu knihy a budu jimi bavit stovky lidí, třebaže se to bude dít jen v mojí hlavě.

Tereza Piskláková: Volnost
13 let, ZŠ Lingua Universal, Litoměřice

lu přelouskávat text. Příběh byl o námořnících plavících se na ostrov za pokladem. Podle výpočtů je čekal poslední den plavby, než měli dorazit na ostrov, když je překvapila obrovská bouře. Foukal silný vítr, na nebi řádily blesky, vlny se vzdouvaly a vystřikovaly spršky vodní pěny na palubu. Posádka musela být v pohotovosti, aby zvládla směřovat loď správným směrem. Když najeli na vysokánskou vlnu, loď se naklonila na stranu a jeden z námořníků spadl do rozbouřeného moře. Tlouklo mi srdce společně

valy spršky vodní pěny na palubu. Posádka musela být v pohotovosti, aby zvládla směřovat loď správným směrem. Když najeli na vysokánskou vlnu, loď se naklonila na stranu a jeden z námořníků spadl do rozbouřeného moře. Tlouklo mi srdce společně

INFORMACE - VZKAZY - VÝZVY - PROSBY

Jsem vám vděčná za každé číslo Tereziánské iniciativy,

kteří dostávám. Rozhovor pana Jaroslava Krause v minulém čísle o tom, kdo podle norimberských zákonů byl považován za žida, mě zvláště zaujal.

Jsem sestra Petra Ginze, Eva Ginzová (nyni Chava Pressburger). Ve vašem rozhovoru dědečka s vnučkou „Petr byl kavalír“ jste pravděpodobně opomenul důležitý fakt, týkající se židovských míšenců – kavalírů, takových jakými jsme byli Petr a já, takových, co příslušeli k židovskému náboženskému společenství. Do koncentráku jsme museli od 14 let. Do té doby jsme byli doma. To byl jediný rozdíl mezi námi (tzv. míšenci I. stupně, kteří byli zapsáni v Židovské obci jako Židé) a ostatními židy.

Toto sadistické nařízení vzít samotné dítě rodičům bylo nanejvýš kruté. Jak pro rodiče, tak i pro dítě. Pamatuji se s jakou hrůzou a napětím, nejprve před Petrovými narozeninami (1942) a později mými (1944), rodiče očekávali naše předvolání do transportu. Jedinou nadějí bylo, že válka už co nejdříve skončí. To se však bohužel nestalo a Petra stačili nacisté zavraždit.

Přeji vám, pane Krausi, ještě hodně rozhovorů s vnučkou Michaelou, doufejme i veselejších. *Eva Ginz - Pressburger*

Reaguji svou vzpomínkou na článek, uveřejněný na 10. straně minulého čísla Tereziánské iniciativy - Výzva - aneb: Kdo byl tehdy před 50 lety u toho?

Tehdy, příští rok tomu bude 50 let, jsem se účastnila zájezdu do Terezína. Akce byla pořádána pro II. generaci, pro poválečnou, a konala se pod záštitou rabína prof. Dr. Richarda Federa. Z Plzně jsme se zúčastnili čtyři - 3 děvčata a 1 chlapec. Ten bohužel zmizel kdesi v nenávratnu. Děvčata, všechna žijeme. Zájezd se konal na konci prázdnin, odjíždělo se od Hlavního nádraží v Praze autobusy. My, Plzeňáci, jsme přijeli jedni z posledních, po nás ještě dorazili účastníci z Mariánských Lázní. Jelo se do Terezína, tam byla určitě trzna. Myslím si, že jsme byli rovněž u Ohře, ale tím si nejsem stoprocentně jistá. Také jsme byli na prohlídce na Malé pevnosti. Vzpomínám si, že nám v Terezíně také vyprávěli o Brundibáru a skladateli Hanuš Krásovi. Potom jsme se jeli ubytovat do Prahy. Spali jsme na ubytovně TJ, kdesi na rozhraní Smíchova a Košíř, v blízkosti Malvazinek, kousek odtamtud se nachází i Židovský hřbitov. Druhý den ráno, jsme měli sraz na ŽO, kde nám vyprávěli o historii Židů. Potom jsme byli na prohlídkách všech synagog, včetně Pinkasovy, a na prohlídce Starého židovského hřbitova. Odpoledne jsme my, čtyři Plzeňáci, navštívili ještě Izraelské velvyslanectví. Možná si málokdo pamatuje, že bylo tenkrát ve Voršilské ulici. Pamatuji se, že jsem právě tam slyšela poprvé izraelskou hymnu - Hatikvu. Pamatuji se, že se akce zúčastnila určitě jedna z neteří (nevím jestli obě) Oty Wolfa, autora knihy Deník Oty Wolfa. Jmenovala se Eva Gardová, znala jsem je obě z Olomouce, kde měly prarodiče. Dnes by měla žít snad v Praze a jmenuje se Vavrečková. Více by o ní snad věděl předseda FŽO pan Ing. Petr Papoušek. To je asi tak vše, co si z toho pamatuji. *Hana Herzová, Plzeň*

PUTOVNÍ VÝSTAVA

vedem

Cesta tereziánských kluků stále pokračuje

Možná jste již na stránkách časopisu Tereziánské iniciativy četli o výstavě, která představuje život a tvorbu 13-16ti letých chlapců z Domova 1 v tereziánském ghettu. Nyní se tato výstava stala výstavou putovní a od počátku tohoto roku navštívila Prahu, Čelákovice, Brno a Ostravu. Představuje zejména časopis Vedem a jeho rubriky. Její druhá část je věnovaná tvorbě, která na Vedem navázala dnes a ukazuje, jak cesta pokračuje dodnes a inspiruje další a další mladé lidi.

Stále připravujeme i další zastavení výstavy v dalších městech (Humpolec, Hořice, Kutná hora, Praha - Suchdol, Mikulov). Aktuální informace s podrobnostmi a daty konání najdete vždy na webových stránkách výstavy www.vedem-terezin.cz/vystava nebo nám napište na email info@terezinskastafeta.cz nebo na číslo 777 857 389 a my vám vždy zašleme aktuální informace. Pokud byste věděli o dalších místech ve vašem okolí, které by mohla výstava navštívit, neváhejte nás kontaktovat. Děkujeme vám mnohokrát.

Tradiční pietní odpoledne k výročí zahájení transportů

Text i foto: Michal Stránský

Ve středu 16. října se sešla ve 13 hodin u Pamětní desky na zdi pražského Parkhotelu čtyřčlenná delegace Tereziánské iniciativy, aby položila květinu k uctění památky všech, kteří zde nastoupili cestu do transportů, z nichž se většina už nikdy domů nevrátila. Za ŽOP přišel s květinou i Michal Borges.

Tentokrát jsme přinesli květinu v květináči, abychom ji postavili na zem, protože kdosi před časem umístil na místo, kam obvykle květy zavěšujeme, umělou květinu a nám přišlo hloupé a nevhodné ji sundávat. Tipoval jsem a býval bych se vsadil, že čerstvě položená kytička nevydrží do příštího rána, protože by se jistě náramně hodila některému ze spoluobčanů na blížící se Dušičky. Jsem rád, že jsem tipoval špatně a že bych sázku prohrál. Mýlil jsem se.

Ještě druhý den odpoledne byla na svém místě.

Ve 14 hodin se malá skupinka členů TI shromáždila na Židovském hřbitově na Vinohradech u *lodžského kamene*, aby i tady, v podzimním dešti, připomněla osud těch, kteří strastiplnou životně osudovou cestu zahájili v Lodži.

O hodinu později začala v jídelně nedalekého Domova sociální péče na Hagiboru *Kavárna Miriam*, kde jsme se sešli k chvilce společných vzpomínek. K příjemné atmosféře pomáhala káva, čaj a zákusky.

Setkání zvučným hlasem zahájil Jaroslav Kraus, místopředseda TI. Dlužno podotknout, že jeho vzpomínky mnoho lidí neposlouchalo a raději se věnovalo povídání se spolusedícími.

Škoda. A myslím, že jejich škoda.

Jeho vzpomínky byly totiž zajímavé a rozhodně stály za vylisování.

POZVÁNKA

**Zveme vás na sněm Terezínské iniciativy,
který se koná ve čtvrtek 10. dubna 2014
v hotelu DUO v Praze (Teplická 492, Praha 9).**

**Zahájení v 10.00 hodin,
prezence od 9.15 hodin.**

Program sněmu:

Zpráva o činnosti předsednictva TI

Zpráva hospodáře

Zpráva revizní komise

Volby předsednictva a revizní komise

Diskuse

Občerstvení

Usnesení

Volná zábava a přátelské posezení přítomných

**Terezínská
iniciativa**

Vydává Terezínská iniciativa, Jáchymova 3, Praha 1. Telefon: 222 310 681, e-mail: terezinskainiciativa@cmail.cz.

Redakční rada: Eva Fantová, Doris Grozdanovičová, Anna Lorencová, Michal Stránský, Eva Štichová, Michaela Vidláková

Bankovní účty: v Kč: 59433011/0100, v EUR: 342781234555011/0100, v USD: 348331234555011/0100

Číslo 67 vyšlo v prosinci 2013.

MK ČR E 10779